

Ik was net vier toen op 10 Mei 1940 de oorlog begon. Vlaanderen van beelden van deze eerste dagen staan in mijn geheugen gegrift.

Mede misschien door de angst van mijn familieleden, die je als jong kind toch onthoudt hebt. Mijn ouders, die om vier sloechts het raam openschoven van ons bovenhuis in de van Riebeeckstraat. De vliegtuigen met hun zware geroek, de harde knallen van het schieten. Hij schreeuwen laag bij ons over de daken en mijn moeder roept. o, nou gaat de Schepenstraat eraan.

Mijn zus van Lynn vyftien zit van angst urenlang op het toilet.

Even ervoor kreeg ze van mijn moeder, is er een prinsje geboren? Nou, die illusie werd ze al gauw ontnemen. Deze grote opwindings, en de volgende dagen de onheilspellende stilte die er op volgt zal ik nimmer vergeten, evenmin de latere oorlogsjaren. Mijn opoe woonde in de Ridderstraat op nummer 2 vlak naast Jansie Duik. Wy zeiden altijd buurvrouw Jansie.

Min moeder vond het nodig dat opoe bij ons kwam en mijn vader ging ze diereftedag nog halen. He mocht mee en ik wou nog dat ik haad naast mijn vader meeholde. He woonde alleen, min opoe zei nog, en buurvrouw Jansie ja zei me vader, daar moet haar familie maar voor zorgen, moor of ze die had? Ho bleef opoe de eerste paar dagen bij ons, later is ze weer naar haar huisje gebracht.

Er is ook nog een zus van resten in een dienstje, by familie van mijn vader in den Haag. Min moeder had de idee dat ze haar nooit meer zou sien.

Maar enkele dagen daarna kwam se op de fiets met de vriend van mijn oudste zus, die ook in den Haag woonde, tussen de brokstukken van neergestorte vliegtuigen fietsende naar Vlaardingen.

Ho was de familie weer even compleet.

In mijn gedachten zie ik me zitten voor het raam in ons rijkamerkje. Daar ging de Heer Benne voorby met een witte band om z'n arm, die by de luchtbeschermingsdienst was. Hy zorgde o.o. dat de messen sich niet op straat begaven. Ho kreeg hy al gauw een bynaam, Benne binne. Het was dan ook doodstil, later sou dat wel veranderen. Ho gered, stilte voor de storm.

We sien weer iemand voorbygaan. Dit heer is het de heer kindeman die sloffend tussen twee politieagenten meegenomen wordt, vermoedelijk naar het politiebureau. Hy huft een winkelje in kantoor benedigd heden by ons om de hoek.

Ik zal er niets van begrepen hebben, de heer kindeman is altijd so aardig, hy lacht altijd so leuk naar me, met twee omhooggetrokken wenkbrauwen. Even later sien we hem weer gaan, alleen, op weg naar huis. De heer kindeman heeft de duitse nationaliteit. Hy was allang geneutraliseerd, wisten we.

In het voorloop van de oorlog zal ik nog meer meelijke woorden te horen krijgen. De stilte kun je horen als je goed luistert is een gereide. Ja, daar geloof ik in, het was een beklimmende stilte die je hoorde en voelde. Het was een heel andere stilte dan een normale stilte, met tussendoor de vogels, die hun hoogste lied rongen en niet wisten van ons verdriet. Ik ben en blijf angstig en loop de godganse dag achter mijn moeders robben aan en hou haar bij een punt van haar rok stevig vast, dan desuiede zij zich plotseling en omijdan te verstaan te geven dat ik haar eens even los moest laten, omdat ze anders over me zou struikelen. Ik zal over je rouw re kan.

Op mijn beurt werd ik dan nog angstiger. En zo ging dat weken door. heb ik mijn moeder horen vertellen, al herinner ik me er zelf ook wel wat van. Het laat je nooit meer los.

Ze regen die eerste dagen rich aan een. Ik hing de ramen met plakband kruislings over elkaar. wat begreep je er van? Alles wat maar nieuw en vreemd was. maakte angst bij je los. Ik weet nog waar ik het zag, toen we de Voorstraat doorgingen op weg naar som Jan in de Dhaliestraat nummer 12. Het huis is er nog. Als de mensen nou speciaal hun ramen wisten versieren, wist ik wel mooiere kleuren dan die vure poepkleur.

Er werd wat geschoten in de komende weken en maanden. Het werd somer, een heel andere somer als het jaar ervoor.

Mijn leventje was een angstig leventje geworden. ondanks spalde ik toch gewoon met mijn vriendinnetjes in de straat verder.

In September ging ik naar de bewaarschool in het Westnauwland en kwam in de klas bij juffrouw Diny Verhagen, die later met de heer Hevenbergen huwde.

Ik hing mijn manteltje op bij een rood waterketeltje. Mijn geheugen is schijnbaar heel goed. want ik kan mij soms tot in de details herinneren wat er al zo was en gebeurde.

Tekenen deed ik het liefst bij juffrouw Diny. met de blokken speelde ik ook graag, maar ik kreeg ze niet meer passend in de kuisdoos, klein was ook mijn hobby, als je heel netjes sat, had je kans dat je een bal van die grijze klei in je kerit kreeg. Dat geluk had ik niet altijd. En nu's je jarig, daar maakt je op de grote hoge banken had ten stoel van de juffrouw zitten met een papieren feestmuts op. Staakjes deelden alle kinderen en de juffrouw maakte je er op attent dat je met kleine klippes moest eten. En je hand zo dat je niet op de grond zou meesen. Handje netjes eerder je kinnetje, ik hoor het ze nog zeggen.

Sommige schelen waren al berst, de onze nog niet. Noeddrakenhuizen werden elders aangelegd. Ik neem nog even wat namen van de juffrouwen, die ons schooltje telden. Juffrouw Bep van Wijk, Eigenraam, Krauyt, hetta Ranshuysen, Westerdijk. Ik werd gemaal in gebracht door een van mijn ouders of zusters. 's Nachts hoorden we de vliegtuigen en naar bed gaan was een ramp voor me, ik was bang om in den ker te liggen. bovendien had je allen maar gas, ook dat werd later minder en was je genevraagd om met haarsen te werken, als die er nog waren. Het was soms so tegenstrijdig, op school had je je vriendinnetjes, je speeltjes, het tuintje met bloemetjes, de sandbak, spelletjes, so als sak. Doelje liggen, hinkeldepinkel in de speelruaal dat was leuk in thuis hoorde je wen ellende, 's avonds schieten, noellichten in de lucht en het verhaal van min opoe dat se van die mooie gekleurde balletjes voor het raam in de lucht had gesen. He was stokehoof, dus hoorde se ook het schieten niet.

Inderklaas kwam zelfs nog met twee piaten

Ein dag voor min ouders verjaardag op 11 Oktober werden we 's avonds om even over negen opgeschrikt door een hils kabaal. Ik weet er nog wel iets van te vertellen. Alompaniek door min ouders. Wat ik voor me zie, ik was nog op, of werd uit bed gehaald, dat laatste weet ik nat echt meer. Maar ik denk zelf als je nog maar vier bent, lig je er al lang in. In ieder geval stond ik aan de tafel te tekenen, iets van een groen bladje, toen we die doffe harde dreunen hoorden, min ouders waren so paniekerig omdat mijn zus van restien met haar vrin din op stap was. Gelukkig kwam se na een poosje thuis, se had haar vriendin Mich de Wt die op de Hortedijk woonde vlakby de Delftse veerweg nog een eindje weggebracht.

Het is nog altijd een wonder dat se niet getroffen is, daar sij so dicht in de buurt was waar de bommen vielen. Dus hoorden we al van haar dat er beisant bommen waren gevallen in de Hoogshoof en omstreken. Gelijktijdig werd er gebeld, kort na het vallen van de bommen, het waren de buren Visser, vader, moeder, Jo Huibertje, Wim en Annie, de laatste van mijn leeftijd, se waren ook so geschrokken en bleven een tijdje bij ons. Dim van 's was helemaal in paniek, hij sei tegen sin moeder, ga min zondagse goed vershalen, ik blijf hier. Wat een indruk moet dat toch op me gemaakt hebben, het was ook nog geen twee minuten bij ons vandaan, dat ik t me allemaal nog herinneren kan, of so in jonge leeftijd. Wim is nu al overleden en Annie woont in Wolderdijk, ik ben een keer bij haar geweest. Het was een desillusie voor me, omdat de me heel veel herinnerde en sij veel minder.